

BIBLIOTECA NE-A UNIT DESTINELE

*Parascovia ONCIU,
șefa Filialei „Transilvania”*

Clapoțelul amintirilor sună de împlinire a visurilor.

Pentru Lidia Kulikovski cuvântul „Bibliotecă” are un sens aparte, un sens major, pe care îl scrie și îl rostește cu literă mare, chiar și atunci când vorbește. A știut dintotdeauna, începând cu perioada școlară, de când lua din bibliotecă cărți de citit cu brațul, că pe viitor va deveni stăpâna lor, dacă nu va reuși să-și creeze o bibliotecă proprie, va deveni bibliotecară pentru a le colecta și repartiza pe cele publice, încredințate de către stat prin misiune de serviciu. Muncind consecvent și cu dăruire în domeniu, după obținerea în 1973 a licenței Secției de biblioteconomie a Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova, specialitatea bibliotecar, ambele visuri au prins contur real, atingând cota de vârf a carierei profesionale. De ea și cu ea – această prestigioasă instituție publică cu numele frumos – „Bibliotecă”, înrudit cu sacrul logos – „Biblie”, îi sunt legate toate amintirile de viață și de muncă, care au ajuns să rotunjească șapte decenii. După absolvirea USM, este angajată ca șef de filială la Biblioteca Municipală din Chișinău, pe atunci numindu-se Biblioteca orășenească „A.A. Jdanov”, iar în perioada 1978-1982 deține funcția de director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din Cahul. Revenind în capitală din acel ultim an și până în 1989 este șef serviciu „Achiziție și completare” a BM. Anume în acea subdiviziune a BM destinele noastre s-au unit prin strânse relații colegiale de colaborare. Iar după acel an al marilor schimbări Lidia Kulikovski este aleasă pe post de director general al Bibliotecii Municipale, funcție pe care o deține fără întrerupere până în 2013, iar după și până în prezent este director adjunct al aceleiași instituții.

M-am angajat la serviciu în Sistemul Centralizat de Biblioteci din Chișinău în luna decembrie 1986. De la bun început m-a impresionat numărul mare de filiale. Anul 1989 – culmea renașterii naționale, a adus multiple schimbări în întreaga Moldovă, atât de ordin politic, economic, cât și cultural. În Sistemul Centralizat de Biblioteci din capitală, atașat Direcției Cultură, noile schimbări s-au impus parcă cu de la sine putere. Din start ne-am dorit desemnarea unui lider care să ne reprezinte. Cu acest prilej au fost

organizate alegeri, la care au fost înaintate candidaturile a mai multor persoane. A fost un scrutin „cu scântei”, în prezența unui numeros public și reprezentanți mass-media, între care Radioul Național, TV etc. Doamna Lidia Kulikovski, care mai bine de șapte ani a ocupat postul de șef serviciu „Achiziție și completare” a BM, a reușit să demonstreze calitatea de bun manager al unității, a renovat locația, a creat condiții utile și comode de muncă tuturor angajaților. Activitatea la „Achiziție și completare” nu era ușoară, fiind stabilită o normă de 65 de procente de achiziții de carte din domeniul științelor sociale, și totuși, managerul obținea prin străduință dotarea cu cele mai bune achiziții, care veneau în deplină concordanță cu solicitările filialelor. În bibliotecă pe atunci erau doar cărți cu alfabet chirilic, nouăzeci la sută fiind în limba rusă. În așa-zisa limba moldovenească erau doar 8-9 procente, de asemenea, cu alfabet chirilic. Era nevoie de mare curaj ca să poți schimba ceva în acele vremuri fără numeroase aprobări din partea instanțelor, și în special a celor de partid. Îmi amintesc de o captivantă și voluminoasă achiziție nouă în primii ani de renaștere națională – monumentală carte „Istoria literaturii române de la origini până în prezent” de G. Călinescu, procurată la Odesa, doar dânsa știe cum, reușind s-o introducă în Bibliotecă. Această carte prețioasă conține date complete și selective despre majoritatea scriitorilor români, constituindu-se ca un izvor plin de informații

atât de necesar publicului în acele de neuitat zile de trezire națională. Au urmat și alte achiziții interesante din domeniile literaturii, istoriei, educației ș.a. Având o experiență laborioasă în spate, evident că majoritatea alegătorilor au pledat ca în funcția de director general să fie aleasă doamna Lidia Kulikovski, eveniment care s-a produs în anul istoric de anvergură 1989.

Noile remanieri și evenimente s-au succedat una după alta, începând cu schimbarea numelui Bibliotecii Municipale din „A.A. Jdanov” în „B.P. Hasdeu” – unul din cei mai mari cărturari ai neamului românesc. Curajul și perseverența n-au părăsit-o niciodată pe directorul general, fiind deschizătoare de filiale de carte românească cu sprijinul conducătorilor de județe și directorilor de biblioteci, începând cu anul 1991. Astfel, rând pe rând, s-au deschis nouă biblioteci de carte românească. Norocul a fost ca noi, Biblioteca „Transilvania”, să fim „prima rândunică” în acest sens, deși era luna lui august în plină vară. Am avut norocul, pentru că se aștepta să fie deschisă prima, încă în 1990, Biblioteca „Onisifor Ghibu”, având îndemnul și ajutorul fiului distinsului înaintaș – Octavian Ghibu, dar și o colaborare strânsă cu Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” din București. Din cauza că nu se găsea o locație potrivită în zona centrală, așa cum își dorea fiul patronului spiritual al bibliotecii, inaugurarea ei s-a amânat pentru ianuarie 1992. Întâmplarea fericită a fost ca doamna Lidia Kulikovski să se afle în fața Primăriei din Chișinău atunci când Alexe Mare, avocat de profesie, descinse în 1991 în capitala Republicii Moldova pentru a dona un mare lot de carte românească și avea nevoie de găzduire. Întâlnirea și discuția constructivă a celor doi a durat câteva minute, iar impactul benefic se resimte până în prezent. Fiind de origine basarabean, Marele patriot Mare, stabilit de ani buni cu traiul la Cluj-Napoca, nu putea fi indiferent față de apelul de completare a fondului de carte al bibliotecilor basarabene cu literatură în limba română. Așa și n-a mai ajuns avocatul la primarul general să-i solicite ajutorul, în schimb cărțile, colectate de el cu sprijinul a zeci și sute de ardeleni cu inimă mare, au ajuns în timp record la Chișinău. Atunci, cu puțin timp în urmă, tocmai se dăduse în exploatare în sectorul Ciocana al capitalei o nouă, spațioasă bibliotecă, unde îmi începusem activitatea în calitate de director, și directorul general Lidia Kulikovski a considerat că donației clujene de carte îi va sta bine pe rafturile acesteia. Așa a început podul de cărți, așa a început frumoasa și

strânsa noastră colaborare cu Ardealul, care s-a extins, durează și va dura în continuare. Colegii noștri de peste Prut au fost receptivi și foarte activi, astfel că împreună am reușit la 29 august 1991 să deschidem în larg cadru festiv prima bibliotecă de carte românească în Republica Moldova, botezată, cum era și firesc – „**Transilvania**”. Festivitatea de inaugurare a avut loc în a treia zi după proclamarea Independenței Republicii Moldova, la care au participat personalități de prim rang, între care amintim pe Alexandru Moșanu, președintele Parlamentului Republicii Moldova, Ion Ungureanu, ministru al Culturii și Cultelor, Mircea Druc, prim-ministru, Lidia Kulikovski, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, acad. Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, Ion Hadârcă, parlamentar, poet, Iulian Filip, șeful departamentului Cultură al Primăriei mun. Chișinău; din cealaltă parte: Traian Brad, directorul Bibliotecii Județene „O. Goga” din Cluj; Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare; Liana Căprineanu, directorul Bibliotecii Județene din Turda; Dimitrie Poptămaș, directorul Bibliotecii Județene din Mureș; Gheorghe Toduț, directorul Bibliotecii Județene din Satu Mare; Silvia Cosma, directorul Bibliotecii Județene Sălaj ș.a., secundați de echipe numeroase de scriitori, artiști, ziariști, folcloriști etc. Aș vrea să menționez că majoritatea directorilor bibliotecilor județene prezenți la manifestare ulterior au reușit să deschidă în Chișinău biblioteci de carte românească. La acea neuitată și mare sărbătoare delegația clujeană a venit cu o donație de carte de 15 368 de volume. De atunci, an de an, la aniversarea Bibliotecii „Transilvania”, prietenii noștri de la Biblioteca Județeană „O. Goga” completează fondul de carte cu noi și noi donații. Anul acesta vom sărbători trei decenii de la fondare. Biblioteca Județeană „O. Goga” a extins colaborarea cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, făcându-se schimb de proiecte, delegații, duplexuri profesionale etc.

În cartea *Filiala „Transilvania” – Portret din cuvinte*, despre evenimentul epocal din 29 august 1991, acad Mihai Cimpoi consemnează: „Bibliotecii „Transilvania” i-a fost să fie *prima* în procesul înnoirii revoluționare a activităților culturale din spațiul basarabean după 1989, având astfel *un rol istoric* indiscutabil. Deschisă cu ajutorul confratern al Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, Cluj-Napoca, și în special al ctitorului ei Traian Brad, directorul de-atunci al ei, „Transilvania” și-a propus programatic să fie o

instituție a *Renașterii naționale*, de la noi, i-a fost dat să fie o bibliotecă de carte românească, o bibliotecă *pură* de carte românească. Metaforic vorbind, ea a venit, în chip providențial, să umple acel gol cultural, care s-a creat în perioada de înstrăinare, răspunzând nevoii de a evita acel *horror vacui*, despre care vorbea Lucian Blaga în *Trilogia culturii*, exemplificând chiar cu fundalul negru al scoarțelor basarabene. Era, atunci, un vacuum de carte românească, dar și un vacuum general de unitate culturală românească”.

La 14 ianuarie 1992 a avut loc, tot în cadru solemn, cu numeroși oaspeți, inaugurarea Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. Apoi s-au deschis și celelalte biblioteci de carte românească: „Ovidius”, „Alba Iulia”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „Maramureș”, „Ștefan cel Mare”, „Liviu Rebreanu”. Pentru toate și-a pus umărul și și-a deschis inima directorul general Lidia Kulikovski. Toate aceste parteneriate cu bibliotecile județene tutelare continuă până în prezent, în particular: BJ „Octavian Goga” din Cluj, Biblioteca Metropolitană București, Biblioteca „Lucian Blaga” din Alba Iulia, Biblioteca „I.H. Rădulescu” din Târgoviște, „Mureș” din Târgu-Mureș, „Petre Dulfu” din Baia Mare, „Ioan N. Roman” din Constanța, „Duiliu Zamfirescu” din Focșani, „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud.

Revista „BiblioPolis”, fondată de către protagonistă noastră, avându-l mai bine de 15 ani de redactor-șef pe regretatul scriitor, publicist, traducător, bibliofil Vlad Pohilă, a dat undă verde bibliotecarilor la publicarea articolelor din domeniu, dar și a altor materiale despre parteneriatele bibliotecilor, evenimentele culturale din instituții locale, naționale și universale.

Un alt amplu proiect a fost deschiderea și a filialelor de carte pentru minoritățile naționale: „Ițic Mangher”, „Lesia Ukrainka”, „Mihail Ciachir”, „Hristo Botev”, „Adam Mickiewicz”, dar și a Centrului Academic Internațional Eminescu, a Bibliotecii Publice de Drept, a Centrului de literatură germană și altele.

În paralel cu funcția de director general al BM „B.P. Hasdeu”, dr. Lidia Kulikovski (în 2003 a susținut teza de doctor în științe pedagogice cu tema „Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării societății”) mulți ani, grație înaltei capacități profesionale, marilor schimbări în bine în domeniul biblioteconomic pe care le-a realizat, a fost aleasă pe post de președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, reprezentându-ne la toate forumurile profesionale naționale și internaționale.

Un alt domeniu consolidat a fost procesul de cercetare bibliografică și de editare, care se dezvoltă cu succes și în prezent în cadrul BM „B.P. Hasdeu”. A fost inițiat un amplu program întru editarea biobibliografiilor scriitorilor consacrați, la care își dau concursul filialele BM „B.P. Hasdeu”. Revista „BiblioPolis”, fondată de către protagonista noastră, avându-l mai bine de 15 ani de redactor-șef pe regretatul scriitor, publicist, traducător, bibliofil Vlad Pohilă, a dat undă verde bibliotecarilor la publicarea articolelor din domeniu, dar și a altor materiale despre parteneriatele bibliotecilor, evenimentele culturale din instituții locale, naționale și universale. Directorul general dr. Lidia Kulikovski a susținut cu regularitate schimbul de experiență dintre unitățile de profil de pe un mal și altul al Prutului și nu numai, desfășurându-se în acest sens și conferințe, și simpozioane, și duplexuri profesionale etc. O frumoasă tradiție a devenit și desfășurarea, la aniversări, a Zilelor Bibliotecii, în cadrul cărora au loc mai multe evenimente: trainin-guri, lansări de carte, vernisaje de pictură, concursuri etc.

Un proiect căruia i s-a dedicat total este și „Novateca”. Drept rezultat, bibliotecile din Republica Moldova s-au schimbat nu numai la față, dar și la conținut, fiind completate, pe lângă fondul de carte, cu echipamente necesare: calculatoare, tablete, proiectoare, Internet etc. L. Kulikovski a fost mentorul proiectului, timp de zece ani a format, organizat, instruit bibliotecarii din bibliotecile

de la toate nivelele prin variate metode de instruire profesională, vizite de documentare la bibliotecile din diferite țări. Au beneficiat în special cei care s-au implicat în crearea și desfășurarea proiectelor de dezvoltare a bibliotecilor în care activau.

Nu pot trece cu vederea și o altă direcție în care s-a manifestat directorul nostru general și anume cea de lider sindical, fiind președinte al sindicatului BM „B.P. Hasdeu” mulți ani la rând. Și pe această dimensiune de activitate a schimbat multe lucruri în modul de organizare și desfășurare a activităților pentru salariații Bibliotecii Municipale. A devenit tradițională celebrarea sărbătorii profesionale – Ziua bibliotecarului. De asemenea, de Crăciun, de Anul Nou, de Paști, deseori mergeam în excursii interesante pentru bibliotecari. Nu e deloc simplu să poți organiza activități de sărbătoare și relaxare pentru un colectiv, care numără în jur de patru sute de angajați.

În altă ordine de idei, mereu am fost încurajați să participăm activ la conferirea gradelor de calificare profesională: unu, doi și superior, astfel să devenim o echipă tot mai competentă și unită în toate. Lidia Kulikovski are un spirit înnăscut de organizare, care se declanșează odată cu prezența Domniei Sale la evenimente. Mulți dintre noi am beneficiat de călătorii prin locuri frumoase de Ziua bibliotecarului, odihnindu-ne și relaxându-ne frumos, simțindu-ne ca o echipă consolidată de bibliotecari, mândri de profesia aleasă. A fost și greu, a fost și ușor, dar în toată perioada de directorat general Doamna noastră a știut să țină piept tuturor provocărilor și să obțină realizări incontestabile, chiar și acolo unde șansele nu se arătau a fi benefice.

Pe finalul acestor amintiri și destăinuirii aș vrea să menționez către această frumoasă aniversare că directorul general doctor Lidia Kulikovski a fost managerul care ne-a oferit libertatea de a ne dezvolta și a ne profesionaliza, înmulțindu-ne succesele, ne-a susținut, ne-a apreciat, ne-a gratificat și pentru toate acestea, și pentru tot ce a investit în noi, în special pentru bucățița de suflet pentru fiecare, îi suntem recunoscători și îi mulțumim, dorindu-i multă sănătate.